2/2022

Velkých Svatoňovic a Markoušovic

Zpravodaj občanů

Slovo redakční rady

Vážení čtenáři, redakční rada na svých jednáních konstatovala, že se život v naší obci v posledních měsících vrací k normálu. Rozvíjí se činnost spolků a organizací a vedle toho se občané schází na množství kulturních akcí.

Rádi bychom, aby se tento trend příznivě odrazil i v obsahu následných čísel našeho zpravodaje. Vyzýváme všechny, kterým není život v obci lhostejný, aby reagovali svými příspěvky, které můžete odevzdávat do schránky na obecním úřadě či zaslat na e-mail *zpravodaj@velkesvatonovice.cz*. V případě, že se necítíte být schopni příspěvek samostatně zpracovat, můžete oslovit kteréhokoli člena redakční rady. Ten zároveň, pokud si to budete přát, zachová vaši anonymitu.

Redakční rada pracuje ve složení:

předseda – Viktor Marek – starosta obce

šéfredaktor – Dr. Josef Dvořák

členové – Ing. Libor Kneifel, Miloslav Košťál (kronikář obce), Mgr. Eva Prouzová a Ludmila Špetlová

Redakční rada

Informace pro občany

Zasedání zastupitelstva

Zastupitelstvo obce se na svém veřejném zasedání sešlo od vydání minulého čísla zpravodaje dvakrát, a to 23. února a 23. března 2022.

Na svém letošním prvním zasedání projednalo, pro pravidelné návštěvníky a čtenáře, tradiční body. Vzalo na vědomí a schválilo rozpočtová opatření s cílem upravit plánovaný rozpočet aktuálním potřebám a reagovat na probíhající změny v hospodaření obce. V návaznosti na probíhající změnu distribuční sítě NN ČEZ (ukládání kabelů do země) schválilo věcná břemena na pozemcích obce. Vedle toho odsouhlasilo finanční příspěvky organizacím a spolkům působících ve prospěch občanů obce. Dále projednalo a schválilo účetní uzávěrku ZŠ a MŠ Velké Svatoňovice a výsledek hospodaření těchto účelových organizací obce.

V neposlední řadě projednalo a schválilo inventuru majetku obce a vyřazení nepotřebného z účetnictví. Projednalo a schválilo výsledky výběrového řízení na úpravu prostoru před obecním úřadem a vyjádřilo se k žádostem o změnu územního plánu.

Na druhém letošním zasedání tomu bylo obdobně. Nejprve tradiční otázky – rozpočtová opatření, další věcné břemeno, finanční příspěvky spolkům a organizacím, kde jako zvláštní byl projednán

Pokračování na straně 3 >>

Sloupek starosty obce

Vážení a milí spoluobčané,

čas neúprosně běží, máme tu druhé číslo letošního zpravodaje. Skončily nucené izolace, ale obavy z viru vystřídal strach z daleko děsivějších událostí, které v nás vzbuzují dosud nepoznané pocity a myšlenky. Alespoň se můžeme setkávat. Doposud se nám podařilo uspořádat mnoho kulturních akcí: od přednášek a divadelních představení až po netradiční velikonoční setkání seniorů a vítání jara.

Stavební akce nadále pokračují, ať ty spojené s rekonstrukcí výměny kabelů NN, které by měly být dokončeny v závěru roku, tak i ty spojené s přípravou pro chodníky – dlážděné pásy podél komunikace.

Počátkem jara také proběhlo čištění jímání vodovodu v Markoušovicích, kde došlo po letech provozu k částečnému omezení průtoku. V letních měsících by mělo přispět ke zvýšení spolehlivosti dodávek vody. Také probíhá oprava vodojemu nad Josefem a instalace online sledování vodovodní sítě.

V K-klubu byla dokončena kompletní rekonstrukce sálu, který je připraven na další kulturní akce. V ubytovně v Markoušovicích bylo nově vymalováno a byly vyměněny dožité postele. Standard ubytování se tím výrazně zvýšil.

Začátkem roku jsme vysoutěžili zakázku na revitalizaci prostoru před obecním úřadem. Po dokončení bude kromě zlepšení vzhledu prostranství i bezpečnější výjezd a jednodušší parkování.

Přeji Vám klidné a slunečné jaro a budu se těšit na další setkání se Vámi.

Starosta obce Viktor Marek

Kdy a kde jsme pro Vás

Změny provozních dob jsou vyhrazeny.

Obecní úřad

www.velkesvatonovice.cz
www.facebook.com/velsvat

Spojení:

tel.:	499 881 860
starosta:	724 180 857
místostarosta:	733 740 275
E-mail:	urad@velkesvatonovice.cz

Úřední hodiny:

Po a St	8.00-12.00, 13.00-17.00
Út a Čt	8.00-12.00
Pá	Pro veřejnost úřad uzavřen

Obecní knihovna:
Po 17.00 – 19.00

Hasičské muzeum je možno navštívit po domluvě na tel. 777 113 858, 606 605 524 nebo 607 877 248

Pošta

Po, St	13.00 – 16.30
Út, Čt, Pá	08.00 – 11.00

Potraviny

Večerka Velké Svatoňovice 388

Po - So	6.00 – 20.00
Ne	7.00 – 20.00

Ordinace praktického lékaře

MUDr. Radek Cvrček
Dům pro seniory, Velké Svatoňovice 210

Po	06.00 – 12.00
Út	07.00 – 12.00
St	17.00 – 20.00 (objednaní)
Čt	15.00 – 20.00
Pá	06.00 – 13.00 (12.00-13.00 objednaní)

tel. 499 397 525, mob. 776 150 525

Sběrný dvůr Trutnov:
(Horská 99, Trutnov)

Po, St a Pá	13.00 – 18.00
Út a Čt	08.00 – 13.00
So	08.00 – 12.00

Sběrné místo Velké Svatoňovice:

Po a St	08.00 – 17.00
Út, Čt a Pá	08.00 – 15.00

lze ukládat pouze papír, plast, bio odpad, rostlinný olej ze smažení, kovy, směsný odpad v pytlích zakoupených na OÚ, zářivky, elektroodpad, baterie, **zákaz ukládaní odpadu k bráně**

Skládka Bohuslavice:
Po - Pá 7.00-15.00
stavební odpad, rozměrný odpad

Svoz nebezpečného odpadu 9. dubna

Prodej mléka

Areál ZD Velké Svatoňovice
Út a Pá 7.00 – 9.00
(objednání na tel. 775 330 270)

Poruchy

- **dodávky vody**
  tel. 733 740 273, 733 740 274
  (voda@velkesvatonovice.cz)
- **obecního rozhlasu**
  tel. 733 740 273, 733 740 274
- **dodávky elektřiny**
  ČEZ Distribuce poruchy
  800 850 860 (volání zdarma)
- **dodávky plynu**
  Innogy 1239

Restaurace

K-Klub
Po - Pá 11:00- 13:30,
odpoledne a večer po předchozí domluvě

Sokolovna Markoušovice

Ne, Út - Čt	17.00 – 21.00
Pá - So	17.00 – 23.00

Pondělí zavřeno

Restaurace Na Puškvorci
Denně 16.00 – 20.00
Středa zavřeno

Pekař

Velké Svatoňovice dvůr ZD

Út	8.00 – 9.00
Pá	7.00 – 7.40, 8.10 – 9.00

Velké Svatoňovice BUS Pod Kopečkem
Čt 8.45

U Masokombinátu Orlické uzeniny

Út	7.00
Čt	8.35

Markoušovice - náves
Čt 08.10 – 08.25

Vyvážení septiků a žump:

VaK Úpice a.s.	tel. 499 881 461 tel. 605 984 630
VaK Trutnov a.s.	tel. 604 252 528

Vystřihni mě a pověs kam budeš chtít, ať jsi v obraze.

>> Pokračování ze strany 1

příspěvek do svazku obcí Jestřebí hory na pomoc ukrajinským uprchlíkům. Následně přišly na pořad jednání i netradiční otázky jako směna pozemků, jejímž cílem je dosáhnout stavu, kdy budou pozemky pod komunikacemi skutečně obecními pozemky. Zastupitelstvo se vyjádřilo k dalšímu návrhu na změnu územního plánu obce.

Na základě změny stanoviska ministerstva životního prostředí schválilo novelizovaný plán financování obnovy vodovodů a kanalizace v obci.

V diskusi na závěr jednání se přítomní občané dotazovali na údržbu a možnosti využívání obecního majetku občany a spolky v obci.

Podrobně se s průběhem zasedání můžete seznámit na úřední desce nebo webových stránkách obce, ale nejlépe přímou účastí na jednotlivých zasedáních.

J. D.

Demografie obce 2021

V roce 2021 se přistěhovalo 35 osob, z toho do Velkých Svatoňovic 21 osob a do Markoušovic 14 osob. Odstěhovalo se 35 osob, 31 z Velkých Svatoňovic a 4 osoby z Markoušovic. Narodilo se 10 dětí, z toho ve Velkých Svatoňovicích 4 děti a 6 dětí v Markoušovicích.

Zemřelo 23 našich občanů, což je nejvíce od roku 1985 a 1986, kdy rovněž zemřelo 23 osob. Oproti loňsku je to nárůst o 6 osob. Zemřelo 21 občanů z Velkých Svatoňovic a 2 osoby z Markoušovic.

Manželství uzavřelo 5 párů, 1 pár na Obecním úřadě ve Velkých Svatoňovicích.

V Markoušovicích žilo 356 osob a ve Velkých Svatoňovicích 902 osob, celkem tedy bylo v obou částech Velkých Svatoňovic k 1. 1. 2022 1258 osob.

Počet obyvatel v naší obci klesl o 13 osob.

Na základě údajů ČSÚ a OÚ Velké Svatoňovice zpracoval M.Košťál

Přednášky v K-Klubu

Vyprávění pana Zdeňka Nývlta o Slovinsku

Ve čtvrtek **3. března** přišel pan Nývlt vyprávět o své návštěvě nám nepříliš známé země Slovinska. Zhlédli jsme film z návštěvy Skocijanské jeskyně, kde pořídil krásné záběry z projížďky vláčkem. Navštívil také jeskyni Postojná, a i ta byla zajímavá. Na ukázkách nám také přiblížil skalní hrad Predjama, nazývaný také Postojenský. To byla další nám neznámá část Slovinska, stejně jako krásná příroda tohoto kraje. Neméně zajímavé byly záběry z hřebčína Lipica, kde chovají světově proslulé koně lipicány. Vyprávění bylo zajímavé a určitě by stálo za to tuto krásnou zem navštívit. Škoda jen, že tentokráte přišlo méně návštěvníků, než jsme zvyklí. Pevně věřím, že to bylo tím, že se náš kulturní život začal po všech omezujících opatřeních teprve rozvíjet.

Byli jsme na Havajských ostrovech

V malém sále místního K-Klubu nám ve čtvrtek **24. března** PaedDr. Libor Turek přiblížil nádhernou přírodu Havajských ostrovů. Přišel se s námi podělit o krásné zážitky, které si z této návštěvy hluboce zapsal do své mysli. Z toho vzniklo poutavé vyprávění, doplněné velkoformátovými fotografiemi.

Všechny zaujaly mimo jiné jeho záběry sopečných útesů, kdy procházel zkamenělými lávovými poli, a záběry z bloudění mezi rozžhavenou lávou nejaktivnější sopky světa. Líbily se i krásné snímky divoce rostoucích orchidejí a v neposlední řadě

fotografie tanečnic domorodých tanců.

Díky velké projekci se návštěvníci přednášky cítili, jako by se skutečně ocitli v těchto atraktivních místech, a ne jen v sále našeho klubu. Odcházeli plni krásných dojmů.

Hojný počet návštěvníků nás potěšil, a proto se chceme pokusit uskutečnit přednášku z podobně atraktivního prostředí i v budoucnu.

L. Š.

Markoušovický masopust

V sobotu 26. února v 10:00 hod. jsme za řinkotu, bouchání, hřmotu, zvonění a bubnování vyrazili oblečeni v maskách zvířat a bytostí spjatých s Jestřebími horami a Markoušovicemi. Vyšli jsme z horní části obce od bledulové louky v masopustním průvodu v čele s Masopustem a Jestřábem. Masopust je svátek veselí, jídla a vítání přicházejícího jara i propojení s našimi předky. Tak začala spanilá jízda s řadou zastávek po sousedech.

Na každé zastávce čekalo na průvod bohaté občerstvení. Koláče, klobásy a jiné, i tekuté, dobroty. Cikánka věštila budoucnost, tančilo se s paní domu a probíhalo i krmení šelem.

Před 16. hodinou se nám podařilo dorazit do cíle ve spodní části obce k připravenému ohni. Unavení, veselí a šťastní. Těšíme se, že nás příští rok půjde ještě víc.

KLAPETO

Vítání jara

O tradiční **vítání jara a vynášení Smrtky** se v naší obci opět a úspěšně postaraly děti z místní školy a školky. Smrtku vystrojily ochotně tři ženy, vlastně už babičky.

Počasí opět nedělní odpoledne nezklamalo, dočkali jsme se i sluníčka. Děti z mateřské školky přednesly řadu jarních básniček a písniček. Paní učitelka jim vtipně udávala rytmus přejížděním hůlkou po obyčejných hrábích. Děti ze školy se představily v pěkném pásmu písní a básniček. V současnosti je ve škole málo kluků a vzhledem k tomu, že pro vystoupení byli nezbytní, podpořili je tři muži. I jim patří dík. Pásmo doplnily děti ze školy na flétničky a žákyně Hedvika Lantová na akordeon.

Za zvuku rázného pochodu byla pak "smrtka" odnesena k potoku, zapálena a vhozena do vody. Jen tu zimu se nám nějak nepodařilo utopit. Jaro, i když jsme ho pěkně uvítali, nějak letos otálí. Dík patří také učitelkám místní školy a školky za určitě nelehkou práci s nastudováním pěkného vystoupení.

L. Š.

Dětský karneval ve Velkých Svatoňovicích

Poděkování a veliký dík za účast na karnevalu.

Karneval byl pořádaný jako akce na **podporu malého Františka**, který je postižený dětskou mozkovou obrnou, má ochrnuté nohy a nemůže chodit. (Více informací na *www.donio.cz/PomozmeFrantiskovi*) Zaplnění celého sálu nás mile překvapilo. Velká solidarita v podobě vybraného dobrovolného vstupného, které činilo 7272 Kč, nás velmi potěšila. Celý výtěžek jsme poslali na konto pro nemocného Františka.

Další dojemné překvapení bylo, že nás František i s rodinou nečekaně překvapil a dorazil na karneval, kterého se také účastnil.

Karneval proběhl pod vedením moderátora Honzy, za vydatné pomoci šikovných rodičů, kteří se nestyděli přidat a „zablbnout" si s dětmi. Myslíme, že se karneval povedl.

Další naší vyhlášenou akcí je **dětský den** - „Zábavné odpoledne pro děti i dospělé", který se bude konat 11. června na hřišti Puškvorák. Tímto Vás srdečně zveme!

Chceme poděkovat všem pořádajícím za pomoc a obětování svého volného času. Speciální dík za ozvučení patří panu Špetlovi a obci Velké Svatoňovice za poskytnutí sálu a pomoc s organizací.

S pozdravem z. s. KaMaRaT

Divadelní představení "Světáci"

Divadelní soubor Kolár z Police nad Metují uvedl ve velkém sále K-Klubu hru "Světáci". Byla sehrána podle stejnojmenného filmu. Ochotníci z Police měli nesnadnou úlohu, neboť většina návštěvníků přišla s očekáváním, jak se s tímto úkolem amatérští herci vypořádají. Všichni jsme byli mile překvapeni, jak se jim to podařilo. Opravdu nás všechny pobavili.

Proměny scén přímo před divákem vůbec nenarušovaly děj, takže se všichni bez problémů podívali do restaurace a zase rychle zpět do bytu, stejně jako ve filmu.

Herci podali výborné výkony, a tak si představení vůbec nezadalo s filmem.

Sál klubu byl při tradiční stolové úpravě téměř obsazen. Všichni si v přestávce mohli dát malé občerstvení, i to také přispělo k dobré náladě v sále. Rádi tento soubor u nás opět uvítáme s nově nastudovaným představením.

Na podzim letošního roku máme pozvaný Amatérský divadelní soubor J. K. Tyl Meziměstí s veselohrou "S tvojí dcerou ne". Doufejme, že nám to již nic nepřekazí.

L. Š.

Železniční zastávka Velké Svatoňovice

Dnes bereme mnoho věcí (např. služby) jako samozřejmost, ne vždy tomu tak bylo. Zapnutím vypínače rozsvítíme světlo, otočením kohoutku pustíme vodu. Potřebujeme někam jet? Pojedeme autem, autobusem nebo vlakem. Právě použití vlaku ke spojení s okolními městy nebylo pro obyvatele Velkých Svatoňovic vždy tak snadné.

Železnice, nebo taky **železniční dráha Svatoňovice – Poříčí – Královec - Lubawka, byla zprovozněna 1. srpna 1868.** Pro každou obec byla zřízena železniční zastávka, podle potřeby i nádraží. **Ve Velkých Svatoňovicích zastávka zřízena nebyla.** Proč se tak stalo, se patrně zjistit nepodaří. Jisté je, že tento stav trval několik desetiletí. A tak občanům Velkých Svatoňovic, pokud chtěli jet vlakem, nezbylo nic jiného než dojít na zastávku v Suchovršicích nebo na nádraží Svatoňovice – Úpice. Jak bylo asi příjemné docházet 1,5 km na suchovršickou zastávku? Cesta poli za každého počasí, za tmy, ať pršelo nebo mrzlo. V zimě často zaváté cesty, které nikdo neprohrnoval a musely se prošlapat. Na jaře a v létě sice ráno za doprovodu ptáčků zpěváčků, ale jindy zase za deště a cestami plnými bláta.

Konec druhé světové války v roce 1945 neznamenal jen osvobození od německé nadvlády, ale také změny v politické (správní) příslušnosti „Svatoňovicko – rtyňské kotliny". Tato oblast jako správní celek byla po obsazení ČR Němci v roce 1939 přičleněna k okresu Náchod. **Ukončením války v roce 1945** se toto území vrátilo opět do politického okresu Trutnov. Tímto přičleněním nastala pro občany větší potřeba dojíždění do Trutnova jak do práce, škol, tak na úřady. Stoupající počet občanů Velkých Svatoňovic, využívajících železniční spojení, vyvolával potřebu usnadnit občanům cestu do zaměstnání, na úřady a do škol. Z toho důvodu se **Místní národní výbor (MNV) ve Velkých Svatoňovicích snažil prosadit u ČSD zřízení vlastní železniční zastávky. Potřebu zřídit železniční zastávku si nakonec vynutilo znovuotevření uhelného dolu Xavery - důl „U Buku".** Při otevření byl přejmenován na důl Pětiletka (těžilo se v něm v letech 1949–1964). Zastávku využívali horníci, kteří odtud chodili fárat do dolu Pětiletka. Otevření dolu tedy přispělo k zřízení zastávky, bylo přímo vynuceno horníky, kteří jinak hrozili stávkou.

Odmítli docházet do práce z Malých Svatoňovic nebo Suchovršic, kde byly nejbližší vlakové zastávky, pokud nebude zřízena odpovídající hromadná doprava. Horníci svoje požadavky zaslali na OV KSČ. V té době nebylo možné, nejen z ideologických důvodů, připustit stávku. Průmysl nutně potřeboval „černé zlato", jak se také říkalo uhlí. KSČ proto nařídila ČSD zřídit ve Velkých Svatoňovicích vlakovou zastávku. S takovou podporou od KSČ byla jednání MNV Velké Svatoňovice s vedením drah snazší. O tom, že KSČ nařídila ČSD zřídit zastávku, na MNV ve Velkých Svatoňovicích patrně nikdo nevěděl. Její zřízení si ČSD podmínilo vybudováním náspu pro nástupiště s tím, že ČSD dodá materiál na nástupiště a obec zajistí pracovníky na vykládku a urovnání nástupiště. Úpravu provedou občané obce svépomocí, což znamenalo brigádně a zadarmo. **V roce 1951** byla jiná doba, lidé měli obrovskou chuť něco udělat nejen pro sebe, ale i pro ostatní. Dnes to je úplně jinak. Vlakovou zastávku potřeboval v té době skoro každý, a tak sloužila a doposud slouží všem občanům.

O pomoc s vybudováním nástupiště požádal MNV Velké Svatoňovice svým prostřednictvím i občany Markoušovic. Na telefonickou žádost o pomoc odpověděl tehdejší tajemník MNV s. Novotný: „Markoušovice zastávku ve Velkých Svatoňovicích nepotřebují, protože používají zastávku v Suchovršicích, která je blíž." Tak veškerá práce zůstala jen na obyvatelích Velkých Svatoňovic.

Navážení materiálu na nástupiště začalo 29. září 1951. Potřebný materiál byl dovážen z Malých Svatoňovic nákladními auty, ale hlavně po železnici nákladními vozy.

S nevelkým časovým předstihem zavolali z nádraží M. Svatoňovice na MNV, že před polednem, v té době nejel žádný vlak, bude přistaven nákladní vlak s materiálem. Nutnost urychlené vykládky byla vyhlášena místním rozhlasem a občané vyzváni, aby se dostavili na vykládku vagonu. Vše se tehdy vykládalo pouze ručně! Vždy se jednalo o všední den a o dobu, kdy většina mužů byla v práci. Vykládka tak zůstala na ženách, důchodkyních a důchodcích. Parní lokomotiva přitlačila 3 vagony se škvárou. Na vykládku byl čas jen ¾ hodiny. O jak velké množství materiálu se jednalo, dokládá zápis v obecní kronice (K1 str. 228-229). „Na nástupiště bylo dovezeno 98 vagonů a 29 aut škváry a to vše se muselo ručně vyložit a upravit. Vše se podařilo udělat do 11. listopadu, kdy byla zastávka slavnostně otevřena." (fotografie z těchto prací je v kalendáři obce na rok 2022 u 16.-17. týdne)

Otevření bylo opravdu slavnostní a za hojné účasti místních obyvatel. Při otevření hrála Hornická dechová hudba pod vedením kapelníka Josefa Kulta. Slavnostní proslov přednesl řídící učitel zdejší školy J. Martínek. **První osobní vlak zastavil 19. listopadu 1951 ve 13.30 hod.** na slavnostně vyzdobené zastávce. Všichni cestující a také obsluha vlaku byli pohoštěni koláči a čajem. Na tuto první jízdu byly vytištěny pamětní jízdenky s razítkem. Je jasné, že vlak odjížděl ze zastávky s velkým zpožděním, které snad nikomu nevadilo. Od toho dne zde zastavoval každý osobní vlak a v 3.30 hod. spěšný vlak, přímý spoj Hradec Králové – Praha.

V té době zde ještě nebyla budova zastávky tak, jak jsme ji znali po dlouhé roky, ta byla postavena později. Prodej jízdenek zajišťovala stálá čtyřiadvacetihodinová služba v malé dřevěné boudě vedle kolejí (strážní domek č. 43) v místech, kde je dnes nástupiště. Hlavním úkolem služby nebyl prodej jízdenek, ale obsluha železničních závor na přejezdech, které byly zřízeny s uvedením železnice do provozu v r. 1868.

Služba na zastávce nebyla snadná, namáhavá byla obsluha závor na přejezdech. Po zrušení stanoviště strážního domku č. 42 (u čp. 192), se jednalo o patero závor, které se musely spustit a zase zvednout s každým vlakem. Pro zajímavost, na katastru obce bylo zřízeno osm železničních přejezdů a dva mosty. V současné době jsou přejezdy jen čtyři.

Z dlouhé řady jak mužské, tak ženské obsluhy, není možné zapomenout na stále usměvavou Kamilu Šretrovou, čp. 86, Annu Rychtrovou, čp. 161, později zde sloužila Julie Francová, čp. 6 a L. Lienertová, čp. 41. V letech 1976–1981 obsluhovala zastávku taky Marie Kuhnová, čp. 303. Poslední, kdo zde zajišťoval již jen prodej jízdenek a udržoval pořádek u zastávky, ale i květinovou výzdobu, byla od 22. 1. 1992 do 30. 6. 2004 Jana Nývltová, čp. 354. Potom zastávka osiřela a postupně začala chátrat, hlavně přičiněním nenechavců.

Železniční trať, od zprovoznění v roce 1868, byla podle potřeby průběžně opravována. Velkou, „generální" opravou prošla trať za trvalé výluky v období od 23. června 2015 do 12. srpna 2015 v rámci celkové opravy úseku Jaroměř – Trutnov Poříčí. Při této opravě bylo podle potřeby vyměněno podloží, koleje, zbudovány nové propustky. Nainstalováno bylo nezbytné nové zabezpečovací zařízení. Náklady na tuto opravu činily 1 miliardu Kč. Při této celkové opravě byla ve Velkých Svatoňovicích přemístěna zastávka na druhou stranu silnice nad Zaječí potok, nad průjezd do Fládru. Tato náročná stavba si vyžádala ukotvení do armovaných pilířů a položení betonových panelů na patky. Na novém nástupišti je také nové přístřeší proti nepohodě. To ale nechrání proti větrům ani dešti, které většinou vanou od severu údolím Fládru.

Při vyprávění o zastávce není možné nezmínit velký nešvar místních občanů při příchodu na vlak. Každodenním dojížděním do práce měl každý přesně vypočítaný čas na cestu z domova k vlaku. Mnozí přicházeli s příjezdem vlaku na zastávku a nejednou se stalo, že i dobíhali. Na tom by nebylo nic špatného, horší ale bylo, pokud si ještě museli koupit jízdenku. Potom pokladní a závorářka v jedné osobě nevěděla co dřív, zda prodávat jízdenky, nebo stáčet závory. Tak se mnohdy stávalo, že závory „šly dolů" spolu s vlakem, který již byl na železničním přejezdu. Přitom pokladní musela při příjezdu být u služebního vagonu, aby převzala nebo předala spěšninu k přepravě. Pokud jel vlak směrem na Trutnov, byl služební vůz poblíž služební místnosti, horší bylo, pokud jel vlak „dolů", směrem na Jaroměř, to musela až na konec perónu!

Dnešní cestování vlakem ztrácí onen dřívější „půvab". Vlak přijede skoro „na čas", nastoupíme i v zimě do vyhřátého vozu a při jízdě se můžeme kochat pohledem z okna, kterým je ven i vidět. Ne vždy tomu tak bylo. Nebylo nic výjimečného, když přijel vlak se zpožděním 5-10 minut. V případě zpoždění podal zaměstnanec ČSD informaci o době zpoždění vlaku. Dnes, pokud nejede vlak na čas, nevíte, co se děje a jen čekáte, kdy a zda vlak vůbec přijede (r. 2018). Je pravda, že v případě nepřízně počasí bylo možné se schovat do čekárny, kde bylo v zimě někdy i teplo. Opět, ne vždy tomu tak bylo. V některých letech nám paní Zima ukazovala, co všechno umí. Hodně sněhu, zaváté koleje a období, kdy rtuť teploměru po několik dnů i nocí pravidelně klesala i pod -15°C. V tomto počasí nebylo výjimkou hodinové zpoždění. Hlavně první ranní spoje mnohdy nejely vůbec. Potom přišla vhod příjemně vytopená čekárna, ale ani to nebylo úplně bez problémů. Starší jistě pamatují na nedostatek uhlí a více méně přídělový systém pro domácnosti. Dráha sice musela mít uhlí na provoz parních lokomotiv, na vytápění čekáren ale uhlí moc nebylo. Mnohdy nebylo ani mnoho uhlí do kamen ve služební místnosti. Tento nedostatek se řešil jednoduše, při zastavení vlaku obsluha zastávky podala kbelík na uhlí mašinfírovi a ta trocha uhlí se v tendru vždycky našla. Dělat se to nesmělo, jenže vydržet v zimě 24 hod. v nevytopené místnosti bylo o zdraví. Ve dnech, kdy se očekávalo zpoždění vlaku, měl každý z cestujících za „povinnost" přinést z domova trochu uhlí nebo dříví na zatopení v čekárně. Potom čekání v teple čekárny při hraní mariáše, nebo dudáka příjemně uteklo. Příjezd vlaku ale ještě neznamenal, že přeprava proběhne bez problémů. První nepříjemné překvapení čekalo ve vagoně, kde se netopilo. Tehdejší osobní vozy mnohdy ještě pamatovaly válečná léta. Vozům se jinak neřeklo než prkeňáky. Byly vytápěny párou z lokomotivy, topič měl dost starostí vyrobit v mrazech dostatek páry pro lokomotivu. Při nastoupení do vagonu se nejednou stávalo, že na chodbičce u dveří byla závěj sněhu. Lepší to nebylo ani v kupé. Na sedadle pod oknem, které netěsnilo, byl běžně usazený sníh, který si musel každý omést. Jak asi bylo příjemné usednout na dřevěnou promrzlou lavici? Nezbylo než se zachumlat do kabátu a takto přečkat cestu do práce nebo do školy.

Příjemnější cestování bylo v teplejších měsících. Zpoždění nebyla tak častá a velká. Čekání na zpožděný vlak bylo určitě příjemnější než v zimě, i když stejně nemilé. Tehdejší cestování v létě mělo ale svoje „kouzlo". Vlak tažený „párou" byl často zahalen kouřem z lokomotivy a na onen sirný smrad není možné zapomenout. Ustrojit se na cestování do něčeho světlého byl holý nerozum. Popílek a škvára z lokomotivy byly snad všude a na sedadle, místo sněhu v zimě, ležela závěj popílku a škváry. V létě, kdy byla okna otevřena, nebyla nouze o nějaké to „smítko" v oku, které pocházelo z komínu lokomotivy a dovnitř vlétlo otevřeným oknem.

Pražáci často s nostalgií vzpomínají, jak příjemná byla v létě jízda na plošině tramvaje, zatímco dnes se v uzavřeném voze nedá dýchat. Již zmíněné prkeňáky byly na tehdejší dobu vybaveny bezprůvanovým větráním, tuto vymoženost zajistila netěsná okna. Ale ani na dráze nám nebyl odepřen požitek z jízdy na plošině. Některé prkeňáky měly na jedné straně plošinu, která sloužila k nastupování do vozu. Na plošině bylo zábradlí a jednoduché zajištění u schodů, proti vypadnutí. Pokud jsme chtěli při cestě ze školy jet z Václavic na plošině, bylo nutné si vyhlédnout vůz dál od lokomotivy a s plošinou po směru jízdy. Na plošině cestovala většinou mládež a průvodčí nás vždy upozorňoval: "Hoši, opatrně, ať se vám něco nestane"!

Cestování železnicí, i přes jisté nedostatky, má stále své výhody a příznivce.

Ještě pro doplnění na trati Josefov – Svatoňovice/Batňovice byl provoz zahájen 1. května 1859.

Později byla dobudována trať do Poříčí a na ni navazovala výstavba trati do Pruska – Lubawka.

Karel Nývlt, foto Josef Vojtěch

Ze života škol, spolků a obce

Mateřská škola Velké Svatoňovice

Jaro už je tady, už nezebou brady….

Duben, ještě tam budem, ale ve školce nás už všechno táhne ven. A jak jsme přežili zimu? Pojďte se podívat…

Cukroví už bylo skoro snědené, dárky rozbalené a pohádky dokoukané, byl čas se vrátit do školky. První týden v lednu je ve znamení **tříkrálové koledy**, a to se ani letos nezměnilo, koledu jsme zazpívali ve škole a v zemědělském družstvu. Doufáme, že křídou napsaná písmenka přinesou klidnější rok, než byl ten minulý. S novým školním rokem začali předškoláci jezdit na **bruslení do Trutnova**, čekalo je 5 lekcí a moc si je užili. **„Modrý den“**, ten sebou nese modré oblečení, modré jídlo, modrou přehlídku a také modré vyrábění. Letos byl super, moc jsme si ho užili. Bohužel do dalšího lednového plánování zasáhl Covid-19 a uzavřel nám školku až do konce měsíce. ☹ Zavřená školka však nezabránila rodičům plnit lednovou whatsappovou výzvu, která zněla: **„Dones do lesa, ke krmelci či do krmítka něco na zub pro zvířátka a zkus najít obtisk stopy a určit komu patří“**. Do výzvy se zapojili téměř všichni a fotky byly parádní.

V únoru jsme se do školky v plné síle vrátili a oslavili Hromnice **„Hnědošedým dnem“**, vyrobili si svíčky hromničky a užili si i barevný oběd. A hned další pondělí se naši odvážní předškoláci vydali spolu se školáky na pobytový **lyžařský výcvik v Radvanicích**, celý týden bez maminek a plný lyžování a zimních radovánek. Naši borci to zvládli na jedničku! **Račte dále, karnevale!** Školka plná masek, soutěží a radosti, to je synonymum pro náš karneval. Ten jsme uspořádali 16. 2., jeho vrcholem byla tombola plná dárků a také výborné koblížky, které nám usmažila paní kuchařka. V dalším týdnu jsme vyrazili opět na hory, tentokrát nás čekal dopolední **lyžařský kurz na Brettu v Žacléři.** Celý týden vyráželi lyžaři ráno na svah a k obědu se vraceli zpátky do školky. Počasí nám přálo, sněhu bylo dost, co si víc přát.

Nesmíme zapomenout, že od února chodí pravidelně budoucí školáci do základní školy. Každé úterý dopoledne jsou malí žáčci aktivní při výuce, a vlastně zažívají školu nanečisto. A moc je to baví. Co výzva na únor? Nebojte, nezapomněli jsme. A jak zněla? **„Vyfoť se s knížkou, kterou doma rádi čtete, prohlížíte, prostě, kterou máte rádi.“**

Březen začal jarními prázdninami, ale pak už se opět do školky vrátila akce a spousta činností. Hned druhý týden jsme navštívili **místní knihovnu**, a to v rámci tématu **„Knižníček“** a v pátek nás čekala návštěva Muzea bratří Čapků v Malých Svatoňovicích. Dozvěděli jsme se spoustu informací a překvapili paní průvodkyni tím, co všechno už víme. A ještě jedna pravidelná akce od března přibyla. Každý čtvrtek jezdíme do **„Solné jeskyňky“ v Náchodě**, hrajeme si se solí jako s pískem a dezinfikujeme si tak dýchací cesty. Zatím jezdíme měsíc, ale už teď hodnotíme tento nápad jako skvělý. Nemocnost dětí se zmenšila, respirační onemocnění už je na ústupu. Náš plán je jezdit do jeskyně až do konce května, tak snad to situace se stoupající cenou dopravy nezhatí.

„Zelený den“, neboli voláme na jaro. Při vyrábění jsme zkusili ztvárnit louku s tulipány, módní přehlídka byla celá zeleňoučká a k jídlu nás potěšila brokolicová pomazánka, hrášková polévka, špenátové těstoviny a pistáciový pudink. Prostě zelená, kam se podíváš. 😊 Jak se tančí v ZUŠ v Úpici? My se na tanečníky zajeli podívat do Divadla A. Jiráska na **„Taneční akademii“**, a byl to parádní zážitek. Načerpali jsme i trochu inspirace na naši **„Zahradní slavnost“**, která proběhne na konci června a srdečně vás na ni zveme. Bude se na co těšit! 😊Jaro se pomalu ujímá vlády, a to je ten pravý čas **„otevřít zahradu“**, do školky jsme pozvali **rodiče na malou brigádu.** Bylo to super odpoledne, udělali jsme spoustu práce a společně si užili i opékačku. **Mockrát všem zúčastněným děkujeme.** 😊 S prvním jarním dnem byl ten pravý čas zavést

další novinku do života naší mateřské školy. Děti si měly za úkol přinést batůžky s malou mlskou, od paní kuchařky dostaly láhev pití a vyrazili jsme. Kam? No na výpravu! Jako první to byla **„Výprava za bledulkou“**. Ta nás zavedla do krásného koutu Velkých Svatoňovic, do Fládru. Bledulku jsme našli sice jenom jednu, ale vodopád předčil naše očekávání. Děti měly oči navrch hlavy, byl to silný zážitek. A druhá výprava další pondělí? Tak ta měla název **„Výprava za jarem“** a vedla Židovým lomem až na Kvíčalu. Hledali jsme jaro, ale ouha, zjistili jsme, že na horách je ještě kopa sněhu, takže nás paní Zima ještě potrápí. A taky že ano! Hned druhý den přišlo sněžení, mráz a pořádně se ochladilo. Tak snad pomůže Smrtná neděle a Zima se už své vlády vzdá. Uvidíme! 😊 Protože na zahradě po brigádě zbyla ještě trocha práce, uspořádali jsme **„Zahradnický den“**. Osadili jsem truhlíky, pohrabali a odvezli kupičky listí na velkou hromadu. Zahrada prokoukla a okna jsou jarně naladěna maceškami a zlatým deštěm, teď už má jaro opravdu otevřená vrátka. I březen má svou výzvu, tentokrát zněl úkol takto:

„Najdi posly jara a zahraj si doma stolní hru, která tě nejvíc baví“.

Pravidelné akce ve školce, které probíhají každý týden čítají v letošním roce **počítačový kroužek, keramiku, logopedii, „solnou jeskyňku“ a „školu nanečisto“.** V květnu pak přibude plavání, takže jde s klidem říct, že ve školce je pořádně živo, a to je vždycky prima. 😊

Ze školky zdraví Jana Müllerová

Základní škola

Milí čtenáři,

Vánoce i prázdniny nám utekly jako voda a opět jsme se vrátili do lavic. Chlubili jsme se dárky a sdělovali si zážitky ze svahů a neochotně se vrátili k učení. Škoda, že jsme si letošní zimu neužili na kopci na pekáčích, ale vynahradili jsme si to **parádní lyžovačkou.**

Strávili jsme totiž pět dní v penzionu v Radvanicích, školáci i předškoláci, dvakrát denně lyžovali a pilovali velké i malé obloučky. Na konci týdne už všechny děti zvládly vyjet na vleku nahoru na kopec, a dokonce se i dostat dolů! Závodili jsme ve slalomu, v ping-pongu a různých soutěžích. Krásně jsme si celý týden užili a už teď se těšíme, až si radovánky na sněhu za rok zase zopakujeme.

Tělocvik na začátku roku tedy probíhal ve znamení zimních sportů, protože jsme také opět **obuli brusle** a vrhli se na led. Počáteční váhavé krůčky rychle vyměnilo nadšení a zápal do nejrůznějších her a školu teď máme plnou krasobruslařů.

Pokračování na další straně >>

>> Pokračování ze strany 9

Od měsíce února jsme otevřeli školní dveře také našim **předškolákům** a každý týden si je na dvě hodiny bereme pod svá křídla. Snažíme se jim přiblížit školní prostředí, ukázat jim, jak to ve škole chodí a jak probíhá výuka. Plníme úkoly, tvoříme a začleňujeme je do školního kolektivu.

Každoroční tradicí je **masopustní průvod** v maskách, který jsme uskutečnili hned po jarních prázdninách. Ráno jsme s dětmi upekli koláčky a vyrazili s nimi, s nástroji a s písničkami po vsi. Nástup jara jsme oslavili také **výpravou za bledulkami a návštěvou výstavy drobné zvěře.** Zimu, Mořenu, jsme nadobro vyhnali na **Smrtnou neděli**, kdy jsme s dětmi přednesli naučené pásmo i básničky a zahráli a zazpívali jarní písně. Mořenu jsme pak s velkou slávou poslali po vodě.

Opět jsme pozvali rodiče s dětmi do školy, a to na odpolední **velikonoční tvoření.** Mohli plést pomlázky, zdobit perníčky, které jsme s dětmi dopoledne napekli, vyrábět ovečky a velikonoční věnce, zkrátka strávit příjemné odpoledne ve společnosti ostatních rodin a učitelů.

Celé tyto tři měsíce nás na školní pouti doprovázel **nový školní mazel – ježek Kulíšek.** V lednu nám ho dovezli z KRNAPU, aby u nás přečkal zimu, a děti se o něho vzorně staraly, krmily ho a čistily mu výběh. Ježek

si dokonce dvakrát vyjel na dovolenou do domovů našich žáků. Na konci dubna, ke Dni Země, ho s žáky vypustíme do lesa, do jeho pravého domova.

Velké poděkování patří panu Kultovi za finanční sponzorský dar, díky kterému jsme do školy pořídili laserový gravírovací plotr. Dalším sponzorem školy se stala firma Saar-Gummi, jež každému školákovi přispěla na lyžařský výcvik v Radvanicích. Všem příznivcům a sponzorům školy velmi děkujeme.

Vážení rodiče, prarodiče a děti,

máme velkou radost, že jsme se mohli tento rok vrátit zpátky do normálu a že krátká éra online výuky skončila. Jsme rádi, že můžeme Vás i Vaše děti vidět každý den bez omezení a zbytečných pravidel. Těšíme se na příští měsíce, ve kterých pro Vás chystáme společný výlet do okolí Potštejnu a doufáme, že se tam s Vámi setkáme.

Za celý učitelský sbor přeji veselé Velikonoce!

Jak to žije v Mraveništi

Milí čtenáři zpravodaje,

chtělo by se napsat, že je zima za námi a prožíváme jaro v plné síle… Ale právě když píšu tyto řádky, tak za okny hustě sněží a zdá se, že aprílové počasí si s námi ještě chvíli pohraje.

A co nového v Mraveništi? Tentokrát začnu od těch nejmenších, kteří u nás navštěvují **Mravenčí školku a rodinné centrum Minimraveneček.** Děti si v zimě díky bohaté sněhové nadílce dosyta užívaly zimních radovánek. Sněhové vločky a jejich proměny zkoumaly doslova všemi smysly. Klouzaly se po ledu, tvořily i bořily různé stavby ze sněhu, prozkoumávaly otisky lidských i zvířecích stop, stavěly tunely i sněhuláky. S Hromnicemi pak i do školkových skupinek přišlo více světla a děti si vyzkoušely **výrobu svíček hromniček.** Společně pak díky pohádkám, hrám, písničkám i říkadlům prožívaly různé tematicky zaměřené týdny. Za zmínku stojí třeba **Týden o lásce a kamarádství** mezi dětmi nebo **Týden chutí a vůní**, při kterém se děti setkaly s naší paní kuchařkou Lídou. Mohly tak víc poznat její práci, dozvědět se, jak to v kuchyni chodí a jaké dobroty pro ně připravuje. A i díky pohádkám zjišťovaly, že když se vaří s láskou, chutná nám všem více.

Na přelomu února a března ve školce i Minimravenečku děti slavily **Masopust**, tvořily masky zvířátek, hrály masopustní divadélko, pekly koblížky a společně si užily masopustní rej. Ke konci března pak přišel čas na **vyhánění zimy a vynášení Moreny.** Vystrojenou a parádně vyšňořenou Morenu obě školkové skupinky společně odnesly ven, kde se s ní důkladně rozloučily! Letos poprvé byla Morena pro jistotu nejprve spálena a potom ještě pěkně zakopána a s ní symbolicky i všechny nemoci, strasti a trápení. Společnou písničkou a tanečkem pak už všichni přivolávali vytoužené jaro, zaseli osení a začalo období velikonočních příprav.

Ani **školáci** ale v uplynulém období nezaháleli. Na začátku roku si děti prožily tématickou **tříkrálovou výpravu** a nejmladší školáci se více věnovali tématu kalendáře a času nebo také lidskému tělu. Prostřední třída objevovala historii z období středověku. A nejstarší školáci např. poznávali odlišnosti jednotlivých světadílů, objevovali fyzikální zákony nebo se v rámci historie seznamovali s panovníky českých zemí. Uvedená témata se ve škole vždy prolínají do více předmětů a jsou nedílnou součástí i každotýdenních **"venkovních" dnů.** Během těch naši školáci pracují a tvoří venku - někdy v okolí školy, jindy navštěvují různá zajímavá místa, výstavy či exkurze v rámci našeho regionu, někdy i dále. Za zmínku z poslední doby stojí např. **výprava do Národního muzea v Praze nebo na románskou rotundu sv. Kateřiny v České Třebové.**

V lednu škola žila také **pololetním hodnocením**, které dostávají školáci slovně popsané na vysvědčení a zároveň si sami tvoří sebehodnocení za celý půlrok. Je to příležitost ohlédnout se zpět a zjistit, co se komu během prvního pololetí podařilo, co už hravě zvládá a na čem je potřeba ještě dále pracovat.

Na konci února se pak všichni těšili na společný **lyžařský týden** v Horních Albeřicích, kam vyjela celá škola s dětmi od 1. do 7. ročníku. Děti si tak naplno užily lyžování na sjezdovkách i běžkách, bobování, různé kooperativní hry v přírodě a další aktivity podporující třídní kolektiv. Všichni se tak mohli lépe poznat a vyzkoušet si pobyt na chalupě včetně vaření a pašerácké noční stezky. Na konci týdne na horách i školáci slavili **Masopust** společným hodováním a rejem v maskách. Pak už na děti čekaly jarní prázdniny a postupně jsme všichni vpluli do jarního období. Nyní je čas, kdy se jednotlivé třídy zaměřují na **pozorování probouzející se přírody** a také se více věnují knihám, které je na jejich cestě za vzděláním provázejí.

V únoru a březnu ve škole také probíhaly **přípravné skupinky pro předškoláky** a na začátku dubna zápis dětí do 1. ročníku. Při zápisu starší školáci, v rolích průvodců, provedli děti školou a rozmanitými úkoly s malováním, počítáním, hádankami a jarním tvořením. Budoucí prvňáčci od nich také dostali dárečky, které pro ně děti v rámci družiny vyrobily.

Mraveniště se v poslední době opět více otevírá širší veřejnosti. V uplynulém období zde proběhly dvě **akce pro veřejnost** spojené s poezií i tancem pod vedením Jiřího Švece a účastníků Tvůrčí dílny empatie. Jednou měsíčně také pokračuje setkávání maminek s dětmi do 3 let ve **skupince Walinka.** A protože nejsme lhostejní ani k aktuálnímu dění kolem nás, proběhla na začátku března v rámci pomoci Ukrajině v Mraveništi **charitativní sbírka** oblečení a materiální pomoci. Sešla se plná dodávka věcí – oblečení, přikrývky, spacáky, matrace, hygienické potřeby, zdravotnický materiál, potřeby pro malé děti, voda, potraviny. Vše bylo následně převezeno na centrální sběrné místo do Hradce Králové. Všem dárcům i těm, co pomohli s tříděním, nakládáním a odvozem tímto ještě jednou děkujeme!

A teď už jsou před námi Velikonoce, které mohou v rámci Velikonočního tvoření spolu s dětmi prožít i jejich rodiče či dědečkové a babičky. Děti ve školkových skupinkách i ve škole se mohou těšit na to, že v následujícím období bude příležitost být hodně venku, opečovat školní zahradu a vyrazit na další zajímavé výpravy za poznáním do blízkého i vzdálenějšího okolí. Začátkem května pak školáky čeká společný týden s plaváním, kde budou moct zdokonalit své další dovednosti. A předškoláci se koncem června mohou těšit na slavnostní pasování na školáky a celomraveništní Zahradní slavnost.

A jestli vás zajímá, co dalšího se v Mraveništi děje, můžete se podívat na web *www.domraveniste.cz*. Tam najdete také informace k tradičním letním týdnům, které v Mraveništi každé léto probíhají formou příměstských táborů a na které je možné se nyní přihlašovat.

Do dalšího období vám přejeme hodně sil, energie i životního optimismu.

Za Mraveniště, z.s. Petra Všetečková

TJ Sokol Velké Svatoňovice

Oddíl stolního tenisu při TJ Sokol Velké Svatoňovice pořádal v sobotu 9. dubna v místní tělocvičně turnaj ve stolním tenise.

Turnaje se zúčastnilo 20 hráčů z našeho okolí – Trutnova, Poříčí, Rtyně v Podkrkonoší, Úpice a Velkých Svatoňovic.

První místo ve dvouhře a krásný pohár vyhrál Vít Hejna z Baníku Rtyně v Podkrkonoší, na druhém místě se umístila Alena Landsmanová ze Sparty Úpice a o třetí a čtvrté místo se dělili Rudolf Mlynář z naší TJ Sokol Velké Svatoňovice a Václav Doubek z TJ Lokomotiva Trutnov.

Ve čtyřhře zvítězila dvojice Luboš Vavřena a Josef Hejna. Na druhém místě se umístili Miloš Vladovič se Zdeňkem Čurdou a na třetím Jakub Benko s Josefem Tatarem.

Hladký průběh turnaje zajišťovali rozhodčí Ing. Jan Vlček a Vladimír Vavřena.

Vítězové obdrželi hezké věcné ceny, které se podařilo zajistit díky našim sponzorům, kterými byly STEN marketing s.r.o. Praha, Svazek obcí Jestřebí Hory, Vavřena VAPO s.r.o, TJ Sokol Velké Svatoňovice a Pizzerie a Pivnice u Bohouše Vrchlabí. Přispěli i všichni členové pořádajícího oddílu.

Poděkování patří organizátorům – Rudolfu Mlynářovi a Luboši Vavřenovi.

R. M.

TJ Sokol Markoušovice

Vše se blíží normálu, a tak i činnost oddílů TJ Sokol Markoušovice nabírá na obrátkách.

Již jsme si zvykli na pravidelné tréninky volejbalu a mládežnický oddíl florbalu se pod vedením Dušana Frýby také rozhýbal.

Co nám však doposud chybělo, bylo porovnání s ostatními oddíly.

Neskutečné se stalo skutkem dne 19. března, kdy se po dvou zrušených ročnících podařilo uspořádat konečně další ročník volejbalového **Josefovského turnaje** v naší tělocvičně.

Že byly i ostatní oddíly „hladové" po soutěžení, se projevilo v přihlášení šesti soutěžních družstev.

Tomuto množství byl podřízen celý program turnaje. Cílem bylo, aby si všichni zahráli ke své potěše a bez úrazu. Případné přední umístnění mohlo být pro všechny pomyslnou třešničkou na dortu. Ale jak to bývá, vyhrát může vždy jen jeden.

Tentokráte to bylo družstvo z Havlovic, těsně následované Suchovršicemi a poslední „na bedně" bylo družstvo Expertů. Naše družstvo skončilo těsně na čtvrtém místě.

Tím jsme se osvědčili jako hostitelé, kteří přenechávají to lepší hostům 🙂.

Jsme však přesvědčeni, že pokud se podaří i jiným uskutečnit tradičně pořádané turnaje, že jim to vrátíme a na jejich půdě ukořistíme tolik toužené vítězství.

J. D.

SDH Velké Svatoňovice

Začátek roku byl stále poznamenán pandemií koronaviru. S postupným rozvolňováním jsme i my začali plánovat akce, které bychom měli udělat a stihnout. Začali jsme se více scházet v hasičské zbrojnici a připravovat se na dokončení opravy našeho automobilu. Rovněž bylo třeba „oprášit" materiál, který se dlouho nepoužíval, aby byl k dispozici v případě potřeby.

Z akcí, které nás v nejbližší době čekají, je třeba zmínit pomoc na dětské trase tradičního pochodu „Babička" a účast na soutěžích, která se týká jak závodníků, tak rozhodčích.

Zásahy:

Dne 17. února v 11:43 vyjíždí jednotka na nahlášený utržený svah u silnice. Po projetí celé vesnice a Markoušovic směrem na Bohuslavice se nic nenašlo a jednotka se vrátila zpět na základnu.

Dne 4. dubna vyjíždíme do Markoušovic k požáru lesa. Jednalo se o požár, který vznikl po vypalování klestí.

Petr Hepnar

SDH Markoušovice

Konečně jsme se dočkali a můžeme bez omezení plánovat a pořádat naše tradiční akce. Po delší odmlce jsme se sešli na konci února na členské schůzi, a to především kvůli organizaci **1. ročníku markoušovického karnevalu**. Dále jsme na této schůzi již okrajově plánovali konání velikonoční zábavy a výhled na letošní rok. Karneval pak následně proběhl v sobotu 12. března od 14 hodin v místní tělocvičně. Přes počáteční technické a organizační potíže se nám podařilo zábavu parádně rozjet a karneval hodnotíme jako velice povedenou akci.

Velmi mile nás pak překvapil počet návštěvníků, a to i přespolních. Cenu si osobně vyzvedlo 70 dětí, což je úctyhodný počet. Kromě čtyř soutěžních disciplín byly pro děti připraveny i kolektivní tanečky a hry. Zdravé občerstvení zdarma, dále měly děti k dispozici zdarma i malinovku, popcorn a cukrovou vatu.

Tuto akci jsme pořádali společně s Červeným křížem Markoušovice. V pondělí 21. března jsme si udělali malou **brigádu na úklid v hasičské zbrojnici.** A začátkem dubna jsme už pilně začali pracovat na přípravách letošní velikonoční zábavy. V sobotu 9. dubna jsme si pak udělali větší členskou schůzi, místo zrušené výroční valné hromady z konce minulého roku, kde jsme dořešili poslední detaily blížící se zábavy a společně povečeřeli. Více o tradiční zábavě, která letos proběhne netradičně v sobotu o Velikonocích, se dozvíte v příštím čísle zpravodaje.

Přeji Vám klidné jarní dny a připomínám, že **travnaté porosty je zákonem zakázáno vypalovat** a každé pálení klestí na zahradě doporučujeme hlásit na webových stránkách *paleni.izscr.cz*.

Za SDH Markoušovice Dita Šrůtková

MS ČČK Markoušovice

Letošní rok začal opět administrativními úkony a přípravou **valné hromady**. Po dvou letech se konečně naskytla příležitost setkat se osobně a prodiskutovat plány pro tento rok, dát prostor novým věcem a zapojit více členů i místních obyvatel do aktivit v naší obci. Přestože podmínky pro setkání byly ještě zčásti omezené, valná hromada se uskutečnila v pohostinství nad tělocvičnou v Markoušovicích. Všichni zúčastnění dostali prostor se k činnosti skupiny vyjádřit a navrhnout případné změny.

Byla jsem potěšena, že se tato zpráva donesla i k maminkám z Markoušovic, které ihned projevily zájem s námi spolupracovat. Následně se uskutečnila první schůzka, kde jsme si vzájemně sdělili naše představy o případné spolupráci. Musím říci, že propojení proběhlo rychlostí blesku a začalo se spolupracovat na přípravě **karnevalu v Markoušovicích**, který se konal 12. 3. 2022. Opravdu a ráda musím vyzdvihnout perfektní přípravu a koordinaci celého karnevalu ze strany Dity Šrůtkové ve dvojici s Nikolou Rostovou a místními dobrovolnými hasiči z Markoušovic. Každý věděl, co je potřeba udělat,

a příprava běžela jak na drátku. Podle následných reakcí se bohatý program, naplněný hudbou a soutěžemi, líbil nejen dětem. Překvapením bylo i **vystoupení ukrajinských dětí** v karnevalovém reji, které zazpívaly a poděkovaly za pomoc v této pro ně těžké životní situaci. Letošní novinkou byl zdravý koutek mlsání, kde se maminky vyřádily s přípravou pochutin pro děti.

Při pohledu z okna tělocvičny probíhala již od rána tradiční zabíjačka, kde se vyráběly lahodné zabíjačkové pochoutky. Přestože se akce konaly skoro souběžně, návštěvnost byla překvapivě velká. Členové různých spolků z vesnice se u příprav i účasti propojovali. Krásné slunné, ale studené předjarní počasí dodávalo celému dni příjemnou atmosféru. Po této první zkušenosti věřím, že se naše nová vzájemná spolupráce do budoucna rozvine a **vznikající klub maminek** bude součástí naší MS ČČK Markoušovice.

Na začátku března jsme se rozloučili s vystupujícími dlouhodobými členy MS ČČK Markoušovice. Využiji této příležitosti k poděkování všem třem, nyní již bývalým, členům za práci v MS ČČK Markoušovice a příjemné posezení u nich v domácnosti. Věřím, že se uvidíme během roku na našich akcích.

Další velmi těžké dlouhodobé téma je bezesporu válka probíhající na Ukrajině. Ve všech médiích slyšíme o humanitárních

možnostech pomoci, kterou náš stát i jednotlivci ze strany občanů nabízí. Oblastní spolek ČČK Trutnov vyhlásil dne 2. 3. 2022 **materiální sbírku** zdravotních potřeb v budově bývalého OÚ Trutnov, o které jsme Vás informovali místním rozhlasem nebo e-mailem. V současné době je jednou z nejefektivnější možností přispívat finančně na sbírkový účet ČČK, ze kterého se postupně nakupuje vše, co je aktuálně potřeba. Tyto prostředky se převádí přímo na účet konkrétní země, kde se budou hodit ještě dlouhou dobu po skončení války. Pomoc Ukrajině probíhá už od roku 2014. Aktuální informace naleznete na stánkách *cervenykriz.eu/oblastnispolky/os-cck-trutnov.*

MS ČČK Markoušovice během dubna chystá tradiční **výšlap z Markoušovic do Malých Svatoňovic** na velikonoční výstavu s posezením v kavárně Dášenka. Pro členy je v plánu návštěva města Pardubice, ale to bychom předbíhali dobu. Po dvouleté pauze se zúčastníme valného shromáždění v Trutnově, kde se sejdeme se zástupci ostatních MS na Trutnovsku.

Klub místních maminek, patřící pod náš spolek, i přes poněkud nepříznivé počasí uspořádal v úterý 5. dubna komorní **Vítání jara**. K tvoření malých Mořen z přírodních materiálů maminky využily klubovnu „u důchodců", poté se se zimou snad definitivně rozloučily písničkou u potoka.

Za MS ČČK Markoušovice přeji obyvatelům obce pozitivní náladu s potřebným úsměvem ve tváři.

Na shledanou se těší Hana Lautschová

Markoušovické sousedské hody

V netradičním termínu v sobotu 12. března zorganizoval Tým náves ve spolupráci s obcí Velké Svatoňovice **3. ročník Markoušovických vepřových hodů.**

Po vynucené loňské přestávce navázali organizátoři na dva předchozí úspěšné ročníky.

Poučeni z nich se řádně materiálně připravili na celý proces a velký zájem návštěvníků.

Na všechny příchozí čekalo od začátku pohoštění ve formě napečených dobrot a samozřejmě i zabijačkové speciality. Nejprve to byl chléb se sádlem a škvarky spolu s tlačenkou a cibulí.

A pak se šlo již do na místě vyráběných pochutin. Zahájilo se smaženými řízečky, kterých bylo více než sto a všechny postupně zmizely. Při jejich konzumaci mohli návštěvníci sledovat, jak se chystá ovárek a připravuje zabijačkový gulášek. Obojí bylo v následujícím čase k ochutnání.

A pomalu jsme se chystali na finále. Hlavní řezník Zdeněk Štěpán naplnil tlačenky a šup s nimi do kotle. Pak namíchal kroupová jelita a jeho pomocníci je začali plnit do střev. Co se nestačilo naplnit, jsme dali zapéct. Obdobně namíchal jitrnicový prejt a opět

naplnil střeva. Zbytek dal na pánev zapéct.

Po naplnění se postupně jak jelítka, tak jitrnice daly uvařit. Jen pro dokreslení – řezníkovi pomocníci naplnili cca 70 jelit a cca 120 jitrnic. Vše po vyjmutí z kotle putovalo přímo k návštěvníkům. Možná si někdo řekne, kdo to mohl vše spořádat. Ale pokud si domyslíte těch asi 150 návštěvníků, zjistíte, že někdo některou pochutinu ani neochutnal, protože na něj nezbyla. Snad jej to bude motivovat k návštěvě v příštím roce a dá si větší pozor, kdy se co podává, aby to nepromeškal ☺.

Organizátoři toho měli odpoledne, jak se říká, plná řídítka, ale když se vydávala poslední polévka, byli spokojení. Akce se podle jejich názoru vydařila a opět přispěla k tomu hlavnímu, pro co náves budovali – aby se místní i přespolní setkávali a mohli si v hezkém prostředí při jednotlivých akcích popovídat.

Nutno dodat, že pro děti na tento den připravili místní hasiči spolu se skupinou ČČK dětský karneval, ale o tom si přečtete na jiném místě zpravodaje.

J. D.

Pohled do historie

Z historie Učitelské jednoty úpické

Vývoj lidstva je nerozlučně spojen i s jeho vzděláváním. V naší obci tomu bylo stejně jako v celé zemi. Postupně se ukázalo, že je nezbytné, aby každý občan uměl číst a psát. Zakládal se systém dnes obecně nazývaný školství. Učitelů ale byl nedostatek, a tak ve škole nebo jen ve vlastních domech, mnohdy učili i vojenští vysloužilci. Od jara do podzimu děti školu zanedbávaly, protože musely pomáhat na poli a v hospodářství.

Postupně vznikaly obecní školy. Jedna z nejstarších v našem okolí byla v Zálesí (poznámka redakce: dnes součást Batňovic). Jak se píše v kronice Antonína Pastora: *„Škola záleská v půl roku 1690 zřízena byla."*

Skutečný řád všemu dala až osvícenská panovnice Marie Terezie, která vydala 6. prosince 1774 Všeobecný školní řád pro školy normální a všeobecné. V tomto školním řádu vyzvala rodiče, aby děti ve věku 6 až 12 let posílali do školy.

V roce 1791 Antonín Pastor k situaci v záleské škole uvádí: *„Základní školu navštěvovalo z obcí – Zálesí, Batňovic, (Velkých a Malých) Svatoňovic a Petrovic 108 žáků, které v jedné malé místnosti vyučováni byli, přitom bylo v školní světnici jen osm lavic, většina žáků na zemi seděti musela."*

Na postavení učitele se nic neměnilo a aby uživil sebe, natož rodinu, musel si přivydělávat. Většinou to bylo hra na kostelní varhany nebo muzicírování po zábavách.

Situaci změnily až zákony v 19. století. Spolkový zákon ze dne 26. listopadu 1852 usnadnil spolkový život a zakládání spolků. Zrušení absolutismu a obnovení ústavy umožnilo zakládání jakéhokoli spolku, pokud jeho činnost nesměřovala proti ústavě a státu.

Toto rozvolnění umožnilo vedle jiných i založení Učitelské jednoty. Stanovy Učitelské jednoty určovaly, proč a za jakým účelem byla jednota zakládána:

- Vzdělávání učitelstva vlastními silami.
- Hájení zájmů učitelů a zvyšování školní úrovně.

V každé učitelské jednotě, byl utvořen odbor pro hudbu, zábavu, zpěv a pořádání společenských zábav. Nejednalo se o dnešní pojetí zábavy, ale o aktivní provozování.

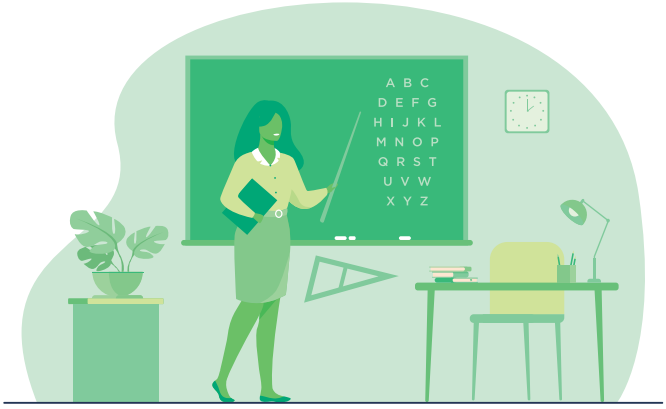

Dále:

- Zakládat divadelní spolky, vyučovat muziku, utvářet učitelské pěvecké sbory, přednes poezie.
- Poznávat okolí, kde učitel působí.

V knize zápisů Učitelské jednoty úpické se uvádí: *„Až do roku 1888 bylo p. t. učitelstvo okresu Úpice členem učitelské jednoty Komenský v Náchodě. Ale pro vzdálenost místa a pro nepříležité spojení jen málokdy a v malém počtu se učitelstvo účastnilo. Proto bylo myšleno, aby se zřídil spolek v okrese úpickém. Dokud tato myšlenka uskutečněna nebyla, scházeli se učitelé k přátelským schůzím v r. 1886-1887, a to střídavě ve Rtyni, v Malých a Velkých Svatoňovicích a v Úpici. Ve školním roce 1886-1877 zřízena byla v Úpici škola měšťanská a pětitřídní dívčí, přibylo tím učitelstva a tu pomýšleno k zřízení spolku."*

Přípravná schůzka za přítomnosti okolních učitelů se konala 17. prosince 1887 a na ní bylo jednohlasně rozhodnuto spolek založit. Na schůzi bylo zvoleno komité, kterému předsedal Václav Pitaš, ředitel školy v Úpici. Do pětičlenného komité byl zvolen Antonín Jásenský z Velkých Svatoňovic. Komité připravilo ke schválení stanovy, ve kterých se uvádí zápisné 50 kr. a roční členský příspěvek ve výši 1 zl. v č.

Jak jsme již uvedli, účelem spolku bylo i poznávání okolí místa působení učitele a k tomu sloužily společné výlety.

Jeden z výletů se uskutečnil **27. května 1893 a jeho cesta směřovala na Jestřebí hory.**

Zápis z výletu má v kronice více stran, proto jen některé části v původním opisu.

„Toužebně očekávaný máj, květů a lásky čas, v němž s luznou přírodou zve všeho hlas, zavolal nás učitele, abychom mu společně jedno půldne věnovali... … Vůdcem výpravy ustanoven pan Vincenc Vrabec, jemuž s důvěrou svěřeno vypracovati tajný plán… … Společná schůze ustanovena na 2. h. odpolední ve Velkých Svatoňovicích. Krátkého oddechu použito k malému pohoštění, které záleželo v tom, že jsme své gurmánské jazýčky brousili na výborných ředkvičkách a mořských racích (humrech), kterými jednatel horlivé členy byl překvapil. Po tomto intermezzu, opatřeni dalekohledy a generálními mapami, v obláčcích kouře z libovonných doutníků, plní touhy a nedočkavosti, vydali jsme se ku horám, které na samém úpatí zdály se nám býti nebetyčnými. Navštívili jsme hned štolu a velmi rozsáhlou prádelnu na uhlí u Buku. Neméně interesantní bylo prohlédnouti si stroje u Petri, kde ohromná vzdušná pumpa ženoucí vzduch horníkům do dolů a zařízení spouštěcího stroje nemálo nás zajímaly. Od Petri počala býti cesta poněkud nepohodlnější – neb jsme museli po čtyřech šplhati se po strmé stráni lesní, kde jsme pocítili patrnější svěžest a řídkost vzduchu, studenější vítr a tmavší oblohu. Příkazem nám bylo, že blížíme se více čáře sněžní. Potížím těm navykli jsme brzy – a po malé chvíli vystoupili jsme na širošírou pláň smaragdovým kobercem pokrytou, která připomněla kolegovi rajskou louku, na které se jednou všichni v záhrobním životě sejdeme… Vystoupili jsme výš, že nám bylo zříti vrchol Brend a náš cíl – který mnoho nám připomínal vrchol Sněžky. Partie ta byla řetězem přírodopisného pozorování. S úžasem zřeli jsme zhoubného díla ťuhýka, tam zas velký lán šťovíku, stráně zdobila červená silenka, všude voněla

mařinka. Zkamenělého dřeva tu bylo dosti a krásného rozhledu dosytnosti. Sem tam chrobák, vosa… Na vrcholu očekával nás sedloňovský pan lesní, který laskavě nás přijal a veškeré orientování, informace nám poskytl. Byli jsme na Brendách v odlehlém zákoutí mezi několika chaloupkami nesoucími téhož jména – umdleni a prahnoucí po občerstvení – a to mezi Němci. V situaci tak kritické mysleli jsme, že odevzdati se musíme svému osudu a někde v lese zahyneme, na pospas zůstaneme krutým šelmám, dravým ptákům.

Jako z pohádky na nás vykouk – kde se vzal, tu se vzal – tučný nápis na tabuli „Gasthaus Franz Řehák". My mladší němčinu neznali, v trapné nedočkavosti čekali jsme na pány, kteří v Němcích neb na vojně se trochu té samospasitelné naučili, aby nám záhadné ty hieroglyfy přeložili. Jak vyřkli to sladké slovo hospoda, nečekali jsme na překlad posledních a již jsme byli tam a vzdali se hašení žízně mokem trutnovským, zaháněli hlad výborným samožitným a stápěli se vůní opojných homolek, že i tam bude k dostání věru jsme se nenadáli. Vše to nás tak rozehřálo a i rozveselilo, že jsme se pustili do zpěvu. Když jsme spustili pochod „Raple marš" zesílený kvartetem – jak ti Němci vyplazovali oči a dělali zamilované dírky u nosu, až mnohý pěvec unesen pohledem na ně házel a pouštěl noty pod stůl.

Škoda, že ten čas tak pokročil, že jsme museli pomýšleti na pochod ku Studánce. Cestou rozkošnou vedl nás pan lesní, který vybral pro nás stezičky listím vystlané, aby se nám lépe šlo, a volil místa, na kterých se jako kaleidoskopem nám míhaly pohledy krajiny vždy nové a nové. Dojem zvyšoval svěží vzduch, libovonnou mářinkou prosáklý, a posvátné přítmí večera, které účinkovalo na nás tak mocně, že vlasteneckým zápalem nadšeni, zapěli jsme nad Studánkou „Tam na horách" co poslední pozdrav, platící kotlině Svatoňovické.

Většina z nás nešla krajinou tou, nepoznala ani netušila, jak čarovné má Studánka okolí, jak přirozený stan zvolila si Máti Boží k uzdravování nemocných – zdraví vrací vodními proudy všem, kteří s důvěrou se k ní utíkají."

Učitelé, kteří se této schůze – vycházky účastnili: Václav Pitaš, F. Doležal, K. Kořízek, B. Novák, Vincenc Vrabec, Antonín Kavan a Josef Šrejtr. Poslední tři jmenovaní učitelé byli z Velkých Svatoňovic.

Na základě kronik zpracoval Karel Nývlt

„LETNÍ TÝDNY 2022"

PRÁZDNINOVÉ PROGRAMY PRO DĚTI

DIVADLOHRÁTKY
CHCETE SE NAUČIT HRÁT DIVADLO?

4.-8. 7. 2022

Jste šťastní, když zpíváte? Zveme vás na divadélko - hraní v přírodě. Vytvoříme spolu divadlo, které pak zahrajeme pro ostatní. Pro děti **5-10 let**.

s Miri Žižkovou a Evčou Bittnerovou

MALÍ DETEKTIVOVÉ
VE MĚSTĚ XXX „NĚKOHO" UNESLI...

11. - 15. 7. 2022

Tři detektivové si neví rady a tak prosí o pomoc Vás. Vás děti, jako malé detektivy. Úkolem je toho „někoho" najít, ale není to opravdu jednoduché. Čeká nás mnoho překážek, kterých se nezalekneme. Pro děti **6 - 9 let**.

s Lenkou Schwenke Petrovou

PUTOVNÍ TÝDEN PO KRKONOŠÍCH
POZNAT TROCHU VÍCE KRKONOŠE

11. - 15. 7. 2022

Náplň putování je poznat trochu více Krkonoše, faunu a flóru. Také poznat sám sebe, co dokážu ujít, čeho se vzdát, jak se postarat o své věci, pobalit a zase sbalit. Budeme si pomáhat v partě, hrát hry, vařit si jídlo a dělat ohně. Těším se na nové i staré tváře a na dobrodružství. Pro děti **12 -16 let** nebo ty, co si unesou batoh plný věcí na přespání

s Káčou Stachovou

CESTA DO PRAVĚKU
VYDÁME SE NA PRAVĚKOU CESTU...

1.- 5. 8. 2022

S partou kluků i holek se vydáme na cestu plnou pravěkých dobrodružství. Napínavé výpravy nás zavedou nejen do dob dinosaurů, ale společně nahlédneme i na život pravěkých lidí. Nezapomeneme si ani hrát, utužovat nová přátelství a společně se smát. Pro děti **od 5 let**.

s Markét Hlouškovou a Miri Žižkovou

TÝDEN S HUDBOU A POHYBEM
PŘÍBĚHY, HRY, HUDBA A POHYB VENKU

1. - 5. 8. 2022

Už tradiční holčičí týden naplněný hudbou a pohybem. Celý týden si budeme hrát, zpívat, zažívat rytmus v těle, vyrábět různé hudební nástroje, vyprávět si příběhy. Budeme hodně venku, čekají nás výlety do okolní přírody, poznávání nových míst i nových kamarádů. Pro holky ve věku **5 až 10 let**.

s Martou Semerádovou a Petrou Všetečkovou

JAK TO BYLO POHÁDKO?
S JANI ŠVECOVOU A KÁČOU SUCHÁNKOVOU

OD 8. DO 12. 8. 2022

...to bylo tak, že si Emča, Tonda, Filip, Eli a další děti na tábor přišli hrát. A co se dělo dál? Kouzelný proutek sem někdo dal a pak čáry máry pohádku přičaroval a táborníky, tábornice proměnil v krále, skřítky, princezny i kouzelnice... pojď za námi do pohádky, cestou tam a zase zpátky... Pro děti ve věku **4 - 8 let**.

s Jani Švecovou a Káčou Suchánkovou

Máme tu další **prázdninové programy pro děti**. V ceně je zahrnutý program, obědy a pojištění.

Přihlášky budou dostupné online na webu www.domraveniste.cz.

Cena 1800 Kč /dítě, sourozenec 1440 Kč, pro členy Mraveniště, z.s. 1350 Kč.

V červnu proběhne pro přihlášené účastníky **informační setkání**, kde budeme řešit praktické věci – co s sebou, placení a vše, co bude potřeba.

Kontaktní osoba Eva Portychová, tel. číslo 737 162 461.

Těšíme se na další společné zážitky!

Mraveniště, z.s., Markoušovice 113
542 32 Velké Svatoňovice

Setkání seniorů

V pátek 25. března uspořádalo vedení obce setkání seniorů. Akce byla tradičně pořádána v předvánočním období. Po zkušenostech, kdy byla v loňském i předloňském roce zrušena na základě celostátních opatření, bylo rozhodnuto uspořádat ji ihned po uvolnění.

Setkání zahájil starosta obce pan Viktor Marek a ve svém úvodním slově vyslovil přesvědčení, že již nebude nutno ji v dalším období rušit. Přivítal přítomné a ocenil účast seniorů.

Poté již předal slovo a pódium těm nejmenším, žákům mateřské a základní školy, kteří přišli setkání pozdravit svým programem.

Žáci mateřské školy se svými učitelkami nastudovali **pohádku O koblížku.** Žáci základní školy předvedli své **taneční a pak i hudební vystoupení.** Obě sklidila velký potlesk a jak děti, tak i jejich učitelky zaslouží velké poděkování.

Další vystoupení následovalo až s delším časovým odstupem, který byl využit na podání občerstvení.

Pak již přijela **skupina Šmikuranda** z České Skalice. Její vystoupení potěšilo mnohá srdéčka, neboť byly předvedeny většině známé písně v tak rozzářeném podání, že senioři doplňovali skupinu svým zpěvem u stolů. K tanci však vylákala ty nejodvážnější až poslední píseň. Škoda jen, že část návštěvníků setkání neměla velkou trpělivost a odešla již před příjezdem Šmikurandy. Pevně věřím, že až ti, kteří odešli, uslyší, jaké to bylo, příště zůstanou až do konce.

Poděkování zaslouží vedení obce s kulturní komisí, že na své starší spoluobčany nezapomíná.

J. D.

Taneční kurz pro manželské páry a přátelské dvojice

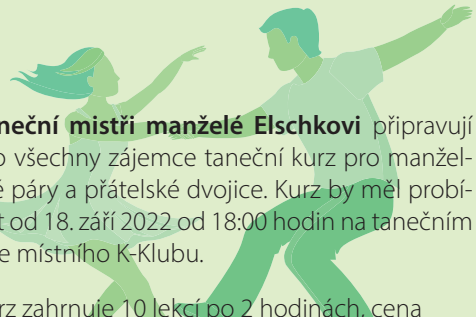

Taneční mistři manželé Elschkovi připravují pro všechny zájemce taneční kurz pro manželské páry a přátelské dvojice. Kurz by měl probíhat od 18. září 2022 od 18:00 hodin na tanečním sále místního K-Klubu.

Kurz zahrnuje 10 lekcí po 2 hodinách, cena za jednu osobu 1.500 Kč. Kurz je určen pro minimálně 15 tanečních párů. Kdo má zájem, ať se přihlásí do 20. května 2022 na Obecním úřadu osobně, nebo emailem: *urad@velkesvatonovice.cz* .

Připravované akce

Provedení akcí bude závislé na aktuálně platných opatřeních.

Do 15. května probíhá v Úpici ve Dřevěnce **Masopustní výstava** včetně masek z Markoušovic.

30. dubna v 15:30 **čarodějný průvod** od hasičské zbrojnice v Markoušovicích

od 16:00 hod na návsi Markoušovice - **stavění Máje**

7. května na hřišti Na Puškvorci start **pochodu Babička**

28. května od 17:00 na návsi v Markoušovicích **kácení Máje**

4. června od 14:00 hod na návsi v Markoušovicích **Dětský den**

11. června od 15:00 hod na hřišti Puškvorák **Zábavné odpoledne pro děti i dospělé**

11. – 12. června v ateliéru Klára, Markoušovice 75, **Den otevřených ateliérů**

16. července od 21:00 hod **Letní kino** na návsi Markoušovice, program bude upřesněn

Měření a pozorování počasí ve Velkých Svatoňovicích

Amatérská meteorologická stanice se nalézá na Valech u č. p. 277. V nepřetržitém provozu je od května 1993, od 8. května 2010 je měření částečně automatizováno. Webové stránky se zpracovanými výsledky měření a pozorování naleznete na adrese **www.meteosvatonovice.cz**. Od 22. prosince 2018 jsou nově dostupná online data s pětisekundovou aktualizací na stránce **www.meteosvatonovice.cz/meteo/**, spolu se spoustou statistik vycházejících z automatizovaného měření.

Shrnutí meteorologických měření a pozorování v I. čtvrtletí roku 2022

Ačkoliv se vyskytovaly výrazné rozdíly mezi jednotlivými měsíci, byla první čtvrtina letošního roku teplotně i srážkově nadprůměrná. Zatímco únor byl obdobím velmi dynamickým, březen naopak přinesl po většinu svého trvání extrémně stabilní počasí.

Leden s průměrnou měsíční teplotou +0,2 °C (odchylka +2,5 °C) se jako velmi teplý zařadil na 6. místo mezi nejteplejšími ledny posledních 25 let. V jeho průběhu se vyskytlo 22 dnů s teplotou pod bodem mrazu, z toho 4 s mrazem celodenním. Minimální teplota klesla na -10,9 °C dne 12. ledna. Naopak nejtepleji bylo hned na počátku roku, 4. ledna denní maximum dosáhlo hodnoty +9,1°C. Srážky se vyskytly v průběhu 27 dnů, jednalo se o lednový rekord. I přes vyšší teploty se jednalo převážně o sněžení. Celkový měsíční srážkový úhrn činil 58,5 mm (107 % normálu). Souvislá sněhová pokrývka ležela v průběhu 14 dnů a své maximální výšky 15 cm dosáhla dne 22. ledna. Nezvykle teplé období přineslo dokonce i dvě zimní bouřky. Jednalo se o výboje iniciované místními větrnými elektrárnami ve Vítězné a Zlaté Olešnici. První se vyskytla 17. ledna, druhá o 3 dny později. S první bouřkou byl spojen i nejsilnější náraz větru o rychlosti 14,3 m/s západního směru.

Únor byl měsícem s počasím velmi proměnlivým. Naše území ovlivňovaly časté přechody frontálních rozhraní vázaných na hluboké tlakové níže. Tyto situace přinášely vydatné srážky a byly často doprovázeny silným větrem. Převažující západní proudění mělo navíc výrazný vliv na velmi nadprůměrnou měsíční teplotu. Ta s hodnotou +2,7 °C (odchylka +3,7 °C) přisoudila celému měsíci bronzovou příčku v soutěži o nejteplejší únor (po únorech 2016 a 2020). Přitom se nevyskytly žádné teplotní extrémy, teploty se pohybovaly mezi -4,9 °C (13.2.) a +10,5 °C (17.2.). Mrazových dnů jsme zaznamenali pouze 12 (nejméně v historii měření), ledový den jsme neprožili žádný. Jak již bylo uvedeno výše, srážkami se nešetřilo. Padaly během 21 dní a naplnily srážkoměr 88,0 mm (262 % normálu). Souvislá sněhová pokrývka se vyskytla pouze na počátku měsíce s maximem 18 cm 1. a 2. února. Dynamické počasí přineslo 3 dny s bouřkou, přičemž dvě z nich byly na zimní poměry docela výrazné.

Na rozhraní druhé a třetí dekády se vyskytlo období se silnými větry. Na studené frontě 17.2. ráno byla naměřena rychlost větru až 17,9 m/s.

Březen přinesl naprosto opačný typ povětrnostních podmínek než únor. Po většinu jeho trvání dominovaly prostoru střední Evropy mohutné tlakové výše. Ty přinášely stabilní počasí s minimem oblačnosti a slabým větrem. Počasí se vyznačovalo nedostatkem srážek a velkými teplotními výkyvy během dne. Zároveň se jednalo o období teplotně normální, průměrná měsíční teplota +2,8 °C (odchylka +0,3 °C) byla pouze o desetinu stupně vyšší než v únoru. Nízké ranní teploty (minimum -8,8 °C dne 12.3.) značně navýšily počet mrazových dní (26). Ledový den se naopak díky poměrně vysokým denním maximům (+19,4 °C dne 23.3.) nevyskytl žádný. Sucho se rychle prohlubovalo, i když díky nadbytku vláhy z počátku roku nemělo významnější dopady. Příroda ještě odpočívala. Srážky se vyskytnuly pouze v 9 dnech, a to o celkovém úhrnu pouhých 19,6 mm (29 % normálu). I tak skončilo první čtvrtletí s pětinovým nadbytkem srážek vůči normálu. Souvislá sněhová pokrývka se již vůbec neudržela. Pouze poprašek či nesouvislá vrstva v první dekádě měsíce. Stálé počasí znamenalo absenci bouřek i silnějšího větru. Nejsilnější poryv dosáhl rychlosti pouhých 9,8 m/s dne 3. března.

Meteorologické zajímavosti, které jsme mohli pozorovat

V sobotu 15. ledna došlo k masivní sopečné erupci vulkánu Hunga Tonga-Hunga Ha'apai v souostroví Tonga v Tichomoří. Erupce nastala v 5:20 SEČ ve vzdálenosti 16 500 km. Jednalo se o tak mohutnou událost, že tlaková vlna oběhla několikrát celou planetu. Bližší okraj tlakové vlny dorazil do Česka přesně po 15 hodinách ve 20:20 SEČ a projevil se náhlým vzestupem (a následným poklesem) tlaku vzduchu. Okraj vlny, který se vydal vzdálenější cestou a musel tak urazit 23 500 km, k nám dorazil ve 2:35 v neděli 16. ledna. Oba časy průchodu vlny odpovídaly rychlosti šíření okolo 1100 km/h, což je hodnota přibližující se rychlosti zvuku ve vzduchu.

Pokračování na další straně >>

>> Pokračování ze strany 19

První bouřka roku 2022 se vyskytla na linii spjaté s přechodem studené fronty od SSZ. Bouřkové pásmo bylo velmi aktivní především nad centrálním a východním Polskem, kde produkovalo četné bleskové výboje a bylo doprovázeno silným nárazovým větrem. Ten před přechodem frontálního rozhraní dosáhl na Sněžce ve 12:56 SEČ rychlosti 52,7 m/s (190 km/h). Na čele linie došlo ve vzdálenosti 12 km SZ od stanice ve 13:37 SEČ k výboji do větrné elektrárny nad obcí Zlatá Olešnice. Výboj byl prokázán záběrem webkamery, detekce blesků ho nezachytila. K přechodu čela konvektivního systému nad stanicí došlo zhruba o 10 minut později. Byl doprovázen nárazem severního větru o rychlosti až 14,3 m/s

Hluboká tlaková níže Nadia (Malik) se přesouvala se Severního moře přes jih Skandinávie nad Baltské moře. Během neděle 30. ledna v jejím týlu postupovala od severozápadu přes naše území studená fronta, doprovázená silným nárazovým větrem. Ten na mnoha místech přesáhl rychlost 20 m/s, na Sněžce pak až 54,3 m/s (195,5 km/h). Na většině území republiky (vyjma Z/JZ Čech) působil četné lehké škody. Ve Velkých Svatoňovicích sice vanul silnější vítr, ale maximální náraz 14,3 m/s (ve 3:56 SEČ) nepatřil mezi výjimečné. Zajímavější byla celodenní průměrná rychlost větru, která dosáhla hodnoty 4,2 m/s.

V polovině února postupovala ze severního Atlantiku přes Severní moře a jih Skandinávie dále k východu hluboká tlaková níže Ylenia (Dudley). Výrazný tlakový gradient přinesl do severozápadní a střední Evropy silný vítr, jehož rychlost dosahovala maxima při přechodu studené fronty v ranních hodinách čtvrtka 17. února. Frontální rozhraní se zformovalo do podoby pásma s vnořenými bouřkami. Elektricky aktivní sektor fronty zasáhl i Velké Svatoňovice, ačkoliv bouřka nebyla příliš výrazná. Byla však doprovázena nárazy větru, které za čelem bouře dosáhly v 7:19 SEČ rychlosti až 17,9 m/s. Jednalo se o 4. nejvyšší naměřený náraz v historii stanice. V okolí působil vítr četné škody spíše lehčího charakteru. Zároveň se vyskytly vydatné srážky, které společně s táním sněhu na Jestřebích horách způsobily výrazný vzestup hladiny Markoušovického potoka. Na Valech spadlo celkem 18,7 mm deště, teplota před přechodem fronty vystoupala až na +10,5°C.

Velká voda u Domu seniorů (17. února 2022)

Další výraznou hlubokou tlakovou níží byla Zeynep (Eunice), jejíž trasa vedla z Irska přes jižní Anglii a Severní moře na jih Skandinávie. Vítr o rychlostech orkánu postihl především Velkou Británii a severozápadní Evropu. Na území Česka dorazil až ve večerních hodinách v pátek 18. února spolu se studenou frontou a působil problémy především na západě a jihozápadě Čech. Na Sněžce dosáhl vítr rychlosti 52 m/s (187 km/h). Frontální rozhraní přešlo přes Velké Svatoňovice po 23. hodině, ale největší náraz větru SZ směru o rychlosti 15,2 m/s byl naměřen až v sobotu 19. února v 7:24 SEČ (na Kyselce o něco dříve 23,2 m/s).

Po ranním přechodu studené fronty 21. února, doprovázené nárazem větru 13,4 m/s v 7:44 SEČ, se v jejím týlu začala rozvíjet konvekce ve formě izolovaných přeháněk. Výrazná přeháňka postupovala před polednem přes Krkonoše k východu. Nad naši obec se dostala krátce před 11. hodinou, a to již ve stádiu aktivní bouřky. Byly detekovány výboje do větrných elektráren Vítězná i Zlatá Olešnice 10:59:34. Čelo bouřky přešlo přes stanici v 11:08 SEČ s nárazem větru 11,6 m/s. Na Kyselce dosáhla rychlost větru až 24,1 m/s. Konvektivní buňka byla jasně vyjádřena závojem hustého sněžení v sestupném proudu, jednalo se především o sněhové krupky a zrna.

Přechod bouřky se sněhem přes Velké Svatoňovice (21. února 2022)

V ranních hodinách 17. března jsme mohli pozorovat krvavě rudý východ Slunce. Toto zbarvení způsobil saharský prach, který se dostal ve vyšších vrstvách atmosféry až nad střední Evropu.

Krvavý východ Slunce nad čapím hnízdem v Bohuslavicích (17. března 2022)

Během druhé poloviny března přinášela rozsáhlá tlaková výše Peter se středem nad Severním mořem nad naše území již několik dní po sobě jasné a suché počasí s výraznými denními teplotními amplitudami. Ve středa 23. března 2022 se vyskytly dva výrazné meteorologické extrémy od začátku automatizovaného měření 8. 5. 2010. Druhá nejnižší naměřená vlhkost vzduchu 19 % (rekord 18 % dne 8. 4. 2020) a druhý nejvyšší denní rozdíl teplot 24,0 °C (min. -4,6 °C / max. +19,4 °C, absolutní rekord 24,1° z 30. 6. 2019). V noci způsobil vítr rozrušení inverze (téměř 10 °C na 100 výškových metrů) a dočasné prudké oteplení.

T. Prouza

Zpravodaj občanů Velkých Svatoňovic a Markoušovic, vydává jako periodický tisk územního samosprávného celku čtvrtletně OÚ Velké Svatoňovice 68, IČO 278 394, evidenční číslo **MK _R E 22736.**
E-mail: zpravodaj@velkesvatonovice.cz
Číslo 2/2022 vyšlo nákladem 600 výtisků 25.4.2022, uzávěrka dalšího čísla je 10. 7. 2022
Grafické zpracování a tisk: Tiskárna PRATR a.s. Náchodská 524, 54103 Trutnov